Maa – ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto /2022

6.10.2022

kirjaamo.mmm@gov.fi

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI TIETTYJÄ PINTA-ALA- JA ELÄINPERUSTEISIA TUKIA KOSKEVIKSI LAEIKSI

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskeviksi laeiksi.

Lakiehdotukseen liittyen MTK ry haluaa tuoda esiin seuraavaa:

1. Monitorointitarkastukset

Monitorointitarkastuksiin siirtyminen ei saa vaarantaa tai myöhästyttää maataloustukien maksatusaikatauluja. Maataloustuottajien tehokkaat oikeusturvakeinot ja tietojensaantioikeudet monitorointitarkastuksissa syntyneistä tiedoista on turvattava, sillä muutoksenhaku haastavassa teknologiapainotteisessa asiassa on omiaan heikentämään hallintoprosessin kansanomaista luonnetta. Maataloustuottajien oikeusturvasta huolehtiminen monitorointitarkastusten yhteydessä on tärkeää myös tarkastuksiin sisältyvän huomattavan suuren seuraamusriskin takia. Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lakiehdotuksen 21 §:n 2 momenttia (*pinta-alamonitorointi*) olisi tarkennettava edellä esitetyn takia siten, että maataloustuottajilla on myös oltava helppo pääsy lohkokohtaisten tulosten perusteena oleviin satelliittikuviin.

Monitorointitarkastuksissa syntyy huomattava määrä dataa ja informaatiota maatilojen tuotantotekijöistä. Näiden tietojen salassa pysymisellä on merkittäviä vaikutuksia maataloustuottajien neuvotteluvoimaan. Maataloustuotannosta jo nyt kerättyjen laajojen julkisten datavarantojen avoimuus sekä yksityisten

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

toimijoiden maataloustoiminnasta keräämän datan määrän jatkuva kasvaminen voi johtaa maatilojen neuvotteluvoiman heikentymiseen. MTK ei pidä toivottavana kehitystä, jossa ajantasaista dataa ja tietoa maanviljelijöiden tuotantotekijöistä sekä liikesalaisuuden piiriin kuuluvista asioista saatetaan julkiseksi entistä suuremmassa määrin. On myös huomioitava, että maatilojen tuotantotekijöistä kolmansien haltuun päätyvällä ajantasaisella tiedolla voi olla negatiivisia vaikutuksia hyödykemarkkinoiden toimintaan. Monitorointitarkastuksissa syntyvien materiaalien sisältämien liikesalaisuuksien suojasta on siksi huolehdittava erityisen tarkasti.

Monitorointitarkastuksista saatava data ja siitä jalostettava tieto on ehdottomasti katsottava maatalousyrittäjän liikesalaisuudeksi. Hallituksen esityksen perusteluja ja lakia on täydennettävä tältä osin, esimerkiksi uudella momentilla, jossa todetaan, ettei monitorointitarkastuksista saatavaa dataa tai siitä jalostettua informaatiota saa luovuttaa kolmansille tai tutkimustarkoituksiin.

2. Seuraamukset

Lakiehdotuksessa tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 32 §:n mukaan tukeen liittyvän tarkastuksen, tarkastuskäynnin, hallinnollisen tarkastuskäynnin tai paikan päällä tehtävän valvonnan toteuttamisen osittainenkin estäminen voisi johtaa tuen maksamatta jättämiseen. Esitetty säännös on varsin ankara ja voi johtaa suhteettoman suuriin seuraamuksiin. Laissa määriteltyjen seuraamusten osalta on huomioitava perustuslaista johdettava suhteellisuusperiaate ja sääntelyn oikeasuhtaisuuden vaatimus esimerkiksi sen suhteen, onko kyseessä tahallisuus tai lievä rikkomus sekä mahdolliset vapautumisperusteet. Määrältään suurten tai seuraamuksen kohteena olevan oikeusasemaan muutoin merkittävästi vaikuttavien hallinnollisten sanktioiden kohdalla lähtökohtana tulisi olla rikkomuksen vakavuuteen tai haitallisuuteen perustuva porrastus ja arviointi siten, että teon laatu ja tahallisuusarviointi tulee asianmukaisesti huomioon otetuksi sanktion mittaamisessa. Lakia tulisi tarkentaa tältä osin siten, että sanktion määrääminen edellyttää valvonnan kohteelta tahallista valvonnan estämistä.

6.10.2022

3. Vesipuhvelien pitäminen tuotantotarkoituksessa

Tuotantosidonnaisten tulotukien kohdalla olisi jatkossa huomioitava myös vesipuhvelien pitäminen tuotantotarkoituksessa. Vesipuhvelit on nähty erinomaisena ratkaisuna kosteikkojen hoidon näkökulmasta ja vesipuhvelien pitämistä tuotantotarkoituksessa on tuettu muualla Euroopan unionissa, muun muassa Italiassa. Tämä huomioiden myös Suomessa on lainsäädännössä mahdollistettava yhtäläiset edellytykset vesipuhvelien laajamittaisemmalle pitämiselle tuotantotarkoituksessa.

4. Muuta

Lopuksi MTK toteaa, että mikäli vallitsevassa talous- ja markkinatilanteessa tapahtuu merkittäviä muutoksia, edellytämme valtiolta joustavuutta ja valmiutta tarkastella kansallista CAP-strategiaa sekä muuttaa siihen liittyvää kansallista lainsäädäntöä tarvittaessa. Ohjelmaperusteisten viljelijäkorvausten lain nojalla myönnettävien korvausten yksityiskohdista, kuten korvaukseen oikeuttavien toimenpiteiden sisällöstä ja muista korvausten tarkemmista ehdoista sekä korvausten määrästä, säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksilla. MTK tulee lausumaan näistä myöhemmin.

Maa- ja Metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Helsingissä 6.10.2022

Kimmo Tammi
Juristi